

«بسم الله الرحمن الرحيم»

دانشگاه قم

پردیس دانشگاهی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق خصوصی

عنوان:

بررسی آثار اعسار از هزینه دادرسی

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر مهدی حسن زاده

نگارنده:

زهره احمدی

زمستان ۱۴۰۰

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۲/۲۵
شماره: ۱۳۱۷
پیوست: دارد
« صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد »

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر «عجل الله تعالی فرجه الشریف»

جلسه دفاعیه پایان نامه کارشناسی ارشد (ناپيوسته) خانم زهرا احمدی
رشته حقوق خصوصی به شماره دانشجویی ۹۸۸۴۰۲۱۰۰۱ دوره پردیس خودگردان
تحت عنوان بررسی آثار اعسار از هزینه دادرسی
با حضور هیأت داوران در محل دانشگاه قم در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ تشکیل گردید. در این جلسه، پایان نامه با موفقیت مورد دفاع
قرار گرفت ☒ قرار نگرفت ☐ و نامبرده نمره با عدد ۱۸-۰۵ با حروف هجده و پنج
درجه عالی ☐ خیلی خوب ☒ خوب ☐ متوسط ☐ مردود ☐ دریافت نمود.

نام و نام خانوادگی	سمت	مرتبه علمی	امضاء
مهدی حسن زاده	استاد راهنما	دانشیار	
سید علی اصغر رحیمی	استاد ناظر	استادیار	
سیده ام البنین حسینی	نماینده تحصیلات تکمیلی و ناظر شکلی	استادیار	

مدیر خدمات آموزشی

نام و امضاء

معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده
نام و امضاء

ماده ۳۳ آیین نامه کارشناسی ارشد سال ۱۳۹۴، نمره پایان نامه در میانگین کل محاسبه نمیشود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام میشود:
* مردود (نمره از ۱۲)
* متوسط (۱۵-۱۴)
* خوب (۱۶-۱۷/۹۹)
* خیلی خوب (۱۸-۱۸/۹۹)
* عالی (۱۹-۲۰)

۱۴۰۰/۱۱/۱۸

نشانی:
قم، جاده قدیم اصفهان،
دانشگاه قم
کدپستی: ۳۷۱۶۱۴۶۱۱
تلفن: ۳۲۸۵۳۱۱
دورنویس:
معاونت آموزشی ۳۲۸۵۵۶۸۴
معاونت اداری ۳۲۸۵۵۶۸۶
معاونت دانشجویی ۳۲۸۵۵۶۸۸

۱۴۰۱/۱۲/۲۵

مدیریت تحصیلات تکمیلی
« تعهد نامه اصالت پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد »

اینجانب خاتم زهرا احمدی دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد (ناپوسته) به شماره دانشجویی ۹۸۸۴۰۲۱۰۰۱ در رشته حقوق خصوصی که در تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۸ از پایان نامه خود تحت عنوان بررسی آثار اعسار از هزینه دادرسی با کسب نمره ۱۸/۵۰ با درجه علمی خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم :

(۱) این پایان نامه ارساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و.....) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوط ذکر و درج کرده ام .

(۲) این پایان نامه ارساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است .

(۳) چنانچه بعد از فراغت تحصیل قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و از این پایان نامه ارساله داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم .

(۴) چنانچه در هر مقطعی زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیریم و دانشگاه قم مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت .

زهرا احمدی

تاریخ و امضاء

گواهی امضاء:

صحت امضای دانشجو مورد تأیید میباشد .

نماینده تحصیلات تکمیلی و ناظر شکلی

سیده ام البنین حسینی

تاریخ و امضاء

تقدیم:

تقدیم به پدر و مادرم که بهترین راهنما، برایم در زندگی بوده اند که نه تنها از پیج تلاشی در راه رسیدن به اهدافم کوتاهی نکرده اند بلکه همواره همراه و مشوقم بوده اند.

تقدیم به خواهر و برادرم که همیشه و همه جا پشتیبانم بوده اند و در هنگام مشکلات دکنارم.

و تقدیم به تمام کسانی که تا به حال پیج به آنان تقدیم نکرده است.

سپاسگزاری:

سپاس خدایی را که به من نعمت آموختن عطا کرد تا بتوانم بیاموزم.

اینجانب بدین وسیله از استاد گرامی «جناب آقای دکتر مهدی حسن زاده» کمال سپاس و تشکر را دارم که زحمات راهنمایی در این پایان نامه را پذیرفتند و در تمام مراحل پایان نامه از جمله انتخاب موضوع، گردآوری مطالب و نگارش پایان نامه دانش و تجربیات گرانمای خود را که حاصل تلاش چندین ساله ایشان بوده را در اختیار بنده قرار دادند و در طی مراحل پایان نامه، دلسوزانه و با اخلاقی نیکو محاکاتی را برای هر چه بهتر شدن این پایان نامه به بنده متذکر شدند؛ از خداوند متعال برای ایشان سلامتی و سعادت دنیا و آخرت را خواهم.

چکیده:

اعسار از هزینه دادرسی یکی از مسائل مهم و قابل توجه در دادرسی می باشد؛ هرچند اصل اولیه بر اخذ هزینه دادرسی است اما نباید آن را مانع و سدی در برابر احقاق حق شخص معسر قرار داد؛ به همین دلیل قانونگذار با تصویب قوانین مختلف از جمله ق. اعسار راه دسترسی همگان را به عدالت و دادخواهی هموار کرده است به این نحو که افرادی که تمکن مالی ندارند و نمی توانند در دادگستری اقدام به طرح دعوا کنند بتوانند از این ارفاق و معافیتی که قانونگذار پیش بینی کرده بهره مند گردیده و از این طریق به حق خود دست یابند. قانونگذار در ماده ۵۱۳ ق.آ.د.م دو مزیت معافیت موقت از هزینه دادرسی و معافیت از حق الوکاله یا استفاده از وکیل معاضدتی را صراحتاً بیان نموده؛ علاوه بر این موارد قانونگذار در ماده ۵۵ همین قانون به معافیت از هزینه انتشار آگهی به طور ضمنی اشاره کرده؛ همچنین در آیین نامه تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری کاهش حق الزحمه کارشناس و استفاده از کارشناس معاضدتی به نفع شخص معسر پیش بینی گردیده است ولی متأسفانه علی رغم پیش بینی معافیت در خصوص هزینه‌های فوق الذکر قانونگذار در مورد سایر هزینه ها کم لطفی نموده و اعسارپذیری و معافیتی قرار نداده از جمله این هزینه ها ایداع تامین ها، هزینه اجرای قرار تحقیق و معاینه محل، هزینه اجرای قرار کارشناسی و هزینه های شهادت شهود که وضعیت نامشخصی در خصوص تاثیر اعسار بر این موارد وجود دارد و معافیتی که قانونگذار برای شخص معسر پیش بینی کرده عام الشمول نمی باشد و هزینه های دیگر را که در دادرسی از اهمیت قابل توجهی برخوردارند را در بر نمی گیرد به عبارت دیگر از یک سو قانونگذار در صدد حمایت از شخص معسر بر می آید و به وی در یکسری از هزینه ها که بیان شد، معافیت اعطاء می نماید و از سوی دیگر در سایر هزینه ها که در دادرسی اهمیت دارند و سرنوشت دعوا و دادرسی وابسته به آن ها است از این حمایت دریغ می نماید به عنوان نمونه در ماده ۲۵۶ ق.آ.د.م بیان شده است اگر شخص وسایل اجرای قرار را فراهم ننماید حسب مورد تحقیق و معاینه محل از عداد دلایل خارج یا دادخواست ابطال یا تجدیدنظرخواهی متوقف می شود در حالی که مفاد این ماده در مورد شخص معسر حکمی جداگانه ندارد بنابراین چاره ای جز اعمال این ماده در مورد شخص معسر نیز نداریم اگر قرار بر این باشد که مفاد این ماده بر شخص معسر

نیز جاری گردد خود نوعی ظلم و بی عدالتی تلقی می شود که این امر با فلسفه اعسار و حمایت از شخص معسر که همان عدم ایجاد مانع در دادخواهی و احقاق حق وی می باشد در تنافی و مغایرت قرار دارد به بیان دیگر اگر در این موارد معافیت و معاضدت قضایی را نپذیریم نه تنها به احقاق حق فرد کمکی نکرده ایم بلکه سبب ایجاد مانع و سد در احقاق حق معسر و تحمیل هزینه ها و خسارات جبران ناپذیری بر وی گشته ایم.

واژگان کلیدی :

هزینه دادرسی، اعسار، آثار اعسار، حق الوکاله وکیل، هزینه کارشناسی، هزینه تحقیق و معاینه محل

فهرست مطالب:

مقدمه:	۱
فصل اول: کلیات	۷
۱-۱- مفاهیم	۸
۱-۱-۱. مبانی هزینه دادرسی و اعسار از آن	۱۶
۱-۱-۱-۱. فلسفه اخذ هزینه دادرسی	۱۶
۱-۱-۱-۱-۱. دلایل موافقان اخذ هزینه دادرسی	۱۶
۱-۱-۱-۱-۲. دلایل مخالفان اخذ هزینه دادرسی	۱۸
۱-۱-۲. فلسفه پذیرش اعسار از هزینه دادرسی	۲۲
فصل دوم: موارد تاثیر اعسار	۲۶
۱-۲- معافیت از پرداخت هزینه دادرسی	۲۷
۱-۱-۲-۱. دلایل معتقدان اعم و اخص بودن هزینه دادرسی	۲۸
۱-۱-۲-۱-۱. دلایل معتقدان اعم بودن هزینه دادرسی	۲۸
۱-۱-۲-۱-۲. دلایل معتقدان اخص بودن هزینه دادرسی	۲۸
۱-۲-۲. قلمرو معافیت از هزینه دادرسی	۲۹
۱-۲-۱-۲-۱. دلایل معتقدان معافیت محدود از هزینه دادرسی	۲۹
۱-۲-۱-۲-۲. دلایل معتقدان معافیت گسترده از هزینه دادرسی	۳۰
۱-۲-۲-۱. معافیت از حق الوکاله، حق الزحمه کارشناس و هزینه نشر آگهی	۳۱
۱-۲-۲-۲. معافیت از حق الوکاله یا استفاده از وکیل معاضدتی	۳۱
۱-۱-۲-۲-۱. استفاده از وکیل معاضدتی	۳۱
۱-۲-۲-۲-۱. حق الوکاله وکیل معاضدتی	۳۲
۱-۲-۲-۲-۲. حق الزحمه کارشناس	۳۳
۱-۲-۲-۳. هزینه انتشار آگهی	۳۶
فصل سوم: موارد عدم تاثیر اعسار	۳۹
۱-۳- ایداع تامین	۴۰
۱-۱-۳-۱. مصادیق تامین	۴۰
۱-۱-۳-۱-۱. تامین مربوط به خسارت احتمالی ناشی از تامین خواسته	۴۰
۱-۱-۳-۲. تامین مربوط به خسارت احتمالی ناشی از دستور موقت	۴۱
۱-۱-۳-۳. تامین مربوط به دعوای واهی	۴۱

۴۲.....	۳-۱-۱-۴- تامین مربوط به دعوی اتباع بیگانه.....
۴۲.....	۳-۱-۱-۵- تامین مربوط به اجرای حکم غیابی.....
۴۳.....	۳-۱-۱-۶- تامین مربوط به اعاده دادرسی
۴۳.....	۳-۱-۱-۷- تامین مربوط به سایر موارد.....
۴۳.....	۳-۱-۲- دلایل موافقان و مخالفان اعسارناپذیری تامین.....
۴۴.....	۳-۱-۲-۱- دلایل مخالفان اعسار ناپذیری تامین
۴۵.....	۳-۱-۲-۲- دلایل موافقان اعسار ناپذیری تامین
۴۵.....	۳-۱-۲-۲-۱- ذی نفع نبودن دولت در تامین
۴۷.....	۳-۱-۲-۲-۲- جنبه اختیاری ، امتیازگونه و غیر ضروری بودن تامین ها و دستور موقت
۵۱.....	۳-۲- هزینه اجرای قرار معاینه و تحقیق محلی و کارشناسی و هزینه شهادت شهود
۵۱.....	۳-۲-۱- هزینه معاینه و تحقیق محلی.....
۵۲.....	۳-۱-۲-۱- بررسی تعارض ماده ۲۵۶ ق.آ.د.م با فلسفه اعسار
۵۴.....	۳-۱-۲-۲- دلایل موافقان و مخالفان عدم تاثیراعسار درمورد هزینه تحقیق و معاینه محل
۵۴.....	۳-۱-۲-۱-۲- دلایل موافقان عدم تاثیر اعسار بر هزینه اجرای تحقیق و معاینه محل
۵۴.....	۳-۱-۲-۱-۲-۲- عدم استیلاي دادرس بر محل تحقیق و معاینه محل
۵۴.....	۳-۱-۲-۱-۲-۲- هزینه ی اجرای قرار تحقیق و معاینه محلی مشمول خسارت دادرسی
۵۵.....	۳-۱-۲-۱-۲-۳- رابطه غیر مستقیم هزینه تحقیق و معاینه محل با دادرسی
۵۶.....	۳-۱-۲-۲-۲- دلایل مخالفان عدم تاثیر اعسار بر هزینه اجرای معاینه و تحقیق محلی
۵۶.....	۳-۱-۲-۲-۱-۲- اطلاع دادرسی
۵۷.....	۳-۱-۲-۲-۲-۲- تحمیل ضرر به معسر به واسطه خروج از عداد دلایل
۵۸.....	۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲- تحمیل ضرر به معسر به واسطه ابطال دادخواست
۵۸.....	۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲- تحمیل ضرر به معسر به واسطه توقف تجدیدنظرخواهی
۵۹.....	۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲- تحمیل ضرر به طرف مقابل دعوا.....
۵۹.....	۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲- زائل شدن استحکام آراء.....
۶۰.....	۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲- جایگاه و اهمیت ادله اثبات دعوا در دادرسی.....
۶۳.....	۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲-۲- قیاس معاینه محل و تحقیق محلی با وکالت.....
۶۵.....	۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲-۲- قیاس تحقیق و معاینه محل با کارشناسی
۶۶.....	۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲-۲- قاعده فقهی اذن در شیء اذن در لوازم (توابع) آن
۶۶.....	۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲-۲- تحقیق و معاینه محل در حکم جلسه دادرسی
۶۷.....	۳-۲- هزینه اجرای قرار کارشناسی
۶۹.....	۳-۲- هزینه شهادت شهود
۷۰.....	نتیجه گیری :

پیشنهادات :	۷۳.....
فهرست منابع:	۷۵.....
الف. کتاب ها.....	۷۵.....
ب. مقاله ها	۷۵.....

مقدمه:

۱. بیان موضوع

موضوع اعسار یکی از مسائل مبتلا به جامعه بوده، هست و خواهد بود که اعسار در یک تقسیم بندی انواعی دارد یکی از انواع آن اعسار از پرداخت هزینه دادرسی است. در شرع مقدس اسلام قضاوت یک عمل واجبی است که اخذ حق الزحمه بابت آن امر صحیحی نیست اما با این حال قوانین ما اصل را بر هزینه بر بودن دادرسی قرار داده اند که علت مجانی نبودن دادرسی را می توان این مورد بیان کرد که تالی فاسد مجانی بودن دادرسی افزایش دعاوی بی اساس و بیهوده و تباه کردن اوقات دادگاه ها است اما این موضوع مانع از این نیست که فردی که معسر است و ناتوان از پرداخت مخارج دادرسی است از احقاق حقوق خود باز بماند. باتوجه به نص قانون هزینه دادرسی شامل هزینه برگ های تقدیمی به دادگاه و همچنین هزینه قرارها و احکام می باشد علاوه بر این هزینه ها ممکن است هزینه های دیگری نیز توسط خواهان پرداخت گردد از جمله ایداع تامین ها، هزینه اجرای قرار معاینه محل و تحقیق محلی، دستمزد کارشناس، حق الوکاله وکیل و غیره؛ البته لازم به ذکر است در خصوص حق الوکاله وکیل قانونگذار در ماده ۵۱۳ ق.آ.د.م بیان داشته که پس از اثبات اعسار برای دادگاه معسر می تواند از مزایا و منافی استفاده کند از جمله معافیت موقت از تمام یا بخشی از هزینه دادرسی و همچنین حق داشتن وکیل معاضدتی یا معافیت موقت از پرداخت حق الوکاله این درحالی است که قانونگذار از تاثیر اعسار فرد بر سایر هزینه ها سخنی به میان نیاورده و به سکوت برگزار کرده. در خصوص خسارت احتمالی می دانیم که علی الاصول صدور قرار تامین خواسته و دستور موقت منوط به تودیع خسارات احتمالی توسط خواهان است که اگر خواهان در اصل دعوا ذی حق شناخته نشود خساراتی که به واسطه تامین خواسته و دستور موقت و به دنبال آن توقیف اموال به خواننده وارد شده جبران شود. همچنین در دادرسی ممکن است موضوعی مطرح گردد که از تخصص و دانش قاضی خارج است و قاضی نمی تواند با استفاده از دانش خود در آن موضوع تخصصی حکمی صادر نماید بنابراین ناچار هستیم که برای اثبات آن از کمک کارشناس بهره مند گردیم و طبیعتاً در مقابل استفاده از کمک کارشناس

نیز بایستی هزینه ای را تحت عنوان حق الزحمه به وی بپردازیم و همچنین ممکن است طرفین دعوا برای اثبات موضوع ادعا یا دفاع در برابر آن متوسل به تحقیق و معاینه محل گردند که هزینه اجرای آن ها به هزینه های پیش روی اشخاص در دادرسی اضافه می گردد که با ملاحظه قانون متوجه می شویم که قانونگذار آن ها را مشمول معافیت قرار نداده است.

هرچند قانونگذار اعسار از هزینه دادرسی به معنای اخص را در بدو ورود افراد در دادرسی پذیرفته اما با عدم پذیرش اعسار از هزینه های فوق الذکر ممکن است جریان دادرسی افراد با مشکل مواجه شود همانگونه که با ملاحظه ماده ۲۵۶ و ۲۵۹ ق.آ.د.م می توان متوجه این مشکل شد که قانونگذار بیان می دارد که ضمانت اجرای عدم تهیه وسایل اجرای قرار معاینه و تحقیق محلی و عدم پرداخت حق الزحمه کارشناس را در خصوص درخواست شخص برای ارجاع به این موارد خروج از عداد دلایل و در صورت لازم دانستن دادگاه برای ارجاع به این امور قرار ابطال دادخواست و در مرحله تجدید نظر توقف تجدید نظرخواهی است درحالی که مفاد مواد فوق با فلسفه پذیرش اعسار در دادرسی و این که برای احقاق حق و دسترسی همگان به عدالت و دادخواهی نباید اعسار و ناتوانی افراد مانع و سدی باشد که افراد نتوانند به حقوق خود بپردازند تعارض دارد؛ به بیان دیگر چطور می شود پس از اثبات اعسار شخص به او اجازه می دهیم که از هزینه دادرسی معاف و وارد دادرسی شود و از طرف دیگر با عدم تهیه وسایل قرار معاینه محل و کارشناسی دادخواست او را ابطال می کنیم که این نوعی نقض غرض است که اگر قرار براین بود که دادخواست فرد را به خاطر عدم توانایی فرد از پرداخت این گونه هزینه ها ابطال کنیم پس چرا از همان ابتدا به او اجازه ورود به دادرسی دادیم ؟ چرا حال که دادرسی تا مراحل پیش رفته و در اواسط راه است دادخواست او را ابطال می کنیم که در این پژوهش بر آن شدیم که به بررسی تاثیر اعسار بر این گونه هزینه ها بپردازیم و این خلا قانونی را پر کنیم.

۲. پرسش ها و فرضیه ها

۱- اثبات اعسار از هزینه دادرسی سبب معافیت از پرداخت چه هزینه ها و مبالغی می شود و چه مواردی را دربر نمی گیرد؟

۲- بیان مواد قانونی درخصوص این موضوع چگونه ارزیابی می شود؟

در خصوص پرسش اول به نظر می رسد از میان هزینه هایی که ممکن است در دادرسی به وجود آید هزینه دادرسی به معنای اخص، حق الوکاله وکیل، دستمزد کارشناس، هزینه انتشار آگهی و هزینه اجرای قرار تحقیق و معاینه محل مشمول معافیت و معاضدت هستند و تنها ایداع تامین مشمول معافیت پرداخت قرار نمی گیرد و اعسار فرد در آن تاثیر ندارد ولی در سایر موارد فوق الذکر باید اعسار فرد را بپذیریم و اعسار باید در این موارد تاثیر داشته باشد بنابراین قلمرو مشمول معافیت ها باید بسیار گسترده تر از آن چیزی باشد که در قانون و رویه محاکم ملاحظه می کنیم.

و اما در رابطه با پرسش دوم می توان بیان داشت که قانونگذار درخصوص گستره موارد مشمول معافیت کم لطفی کرده است هرچند تاثیر اعسار را در دادرسی پذیرفته ولی به صورت محدود و فقط در مورد هزینه دادرسی به معنای اخص و حق الوکاله سخن به میان آورده ولی در مورد سایرین بیانی ندارد که این عدم بیان و سکوت قانونگذار نه از روی آگاهی بلکه ناشی از غفلت و عدم توجه قانونگذار به اهمیت تاثیر اعسار بر این موارد بوده و این عدم تصریح و درموردی بیان های متعارض و ناهمگون قانون منطقی نبوده و با فلسفه ی پذیرش اعسار در تعارض و تنافی است.

۳. پیشینه تحقیق

درخصوص این موضوع طی بررسی های اینجانب تحقیق و پژوهشی با این نگاه و رویکرد، به طور منسجم صورت نگرفته است اگر پژوهشی هم وجود داشته باشد به طور ضمنی و محدود به این موارد اشاره شده هرچند پایان نامه هایی درخصوص مسئله ی اعسار و همچنین هزینه دادرسی وجود دارد ولی همه آن ها

سخن از تاثیر اعسار بر هزینه دادرسی به معنای اخص کلمه و حق الوکاله وکیل می باشد نه در سایر هزینه ها.

ازجمله:

۱- هزینه دادرسی از منظر فقه و حقوق موضوعه از فائزه قلعه نوی

در این پایان نامه در صفحه ۱۱۷ ذیل قسمت انواع اعسار که به تشریح و بررسی اعسار از هزینه دادرسی پرداخته شده است صرفاً همان دو مورد از آثار اعسار که در قانون به آن تصریح شده مورد اشاره قرار گرفته و هیچ اشاره ای به سایر هزینه ها و تاثیر اعسار بر آن ها نشده است.

۲- هزینه دادرسی در فقه و حقوق ایران و مطالعه تطبیقی حقوق فرانسه از رویا زند وکیلی

در این پایان نامه هم در صفحه ۲۸ به آثار حکم قبول اعسار تنها به معافیت موقت از هزینه دادرسی و حق داشتن وکیل معاضدتی اشاره شده که در حد چند سطر به توضیح کوتاهی در مورد این آثار پرداخته شده است و به هیچ عنوان تعیین تکلیف در مورد سایر هزینه ها و معافیت از آن ها نشده است.

۳- دعوای اعسار در حقوق ایران از مراد طلایی فیروزجایی

در این پایان نامه در کنار سایر مطالب مرتبط با بحث اعسار، از صفحه ۱۰۳-۱۰۸ به توضیح و تحلیل دو مورد آثار اعسار که قانونگذار در ق.آ.د.م به آن ها اشاره کرده، اختصاص داده شده است.

۴- بررسی فقهی و حقوقی هزینه های دادرسی در دعاوی مالی و غیرمالی در محاکم قضایی از ثریا قرباندوست
البته این پایان نامه علاوه بر تاثیر اعسار بر هزینه دادرسی و حق الوکاله، سخن از تاثیر اعسار بر هزینه نشرآگهی و حق الزحمه کارشناس نیز به میان آورده شده اما با وجود همه این ها، باز حکم سایر هزینه ها مسکوت مانده و به آن پرداخته نشده.

۵- تحلیل آراء و رویه قضایی در خصوص اعسار از حسین سلامی

۶- اعسار و آثار حقوقی آن و نحوه اخذ طلب از معسر در فقه امامیه و نظام حقوقی ایران از ایمان غنی پور

۷- بررسی اعسار و آثار آن در فقه امامیه و حقوق موضوعه از فاطمه صادق پورخامنه

۸- فرق آثار اعسار و ورشکستگی از لحاظ هزینه دادرسی از رضا افشار

اما باتوجه به رویکرد و نگاه نوین این پژوهش به این موضوع تاکنون مقاله و پایان نامه ای با این محتوا یافت نشده که امید است این پژوهش در تکمیل پژوهش های سابق و اضافه نمودن محتوایی جدید به آن ها موثر واقع شود.

۴-روش شناسی تحقیق

مناسب ترین روش تحقیق برای نگارش این پایان نامه روش تحلیلی توصیفی می باشد چرا که ابتدا مطالب مورد نیاز در این پژوهش از کتاب ها، مقاله ها، پایان نامه ها و سایت های اینترنتی فیش برداری و جمع آوری و سپس مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است تا برای سوالات مطرح شده در این پایان نامه، پاسخی صحیح یافت شود .

۵- ساختار تحقیق

مطالب این پایان نامه در سه فصل مطرح شده علت این امر این است که در هر پژوهشی ابتدا بایسته است با مطالبی که پایه و اساس پژوهش را تشکیل می دهند در اولین فصل آشنا شویم و بعد به سراغ مطالب مربوط به اصل موضوع پایان نامه، یعنی بررسی آثار اعسار برویم که در صدد تشریح و اثبات آن هستیم و همچنین به این خاطر که قانونگذار ما یکسری از آثار اعسار از هزینه دادرسی را بیان داشته و تعیین تکلیفی برای سایر هزینه ها در شرایط اعسار ندارد بر آن شدیم که این هزینه ها را از هم تفکیک کرده و مواردی که در قانون پیش بینی شده را در یک فصل و سایر هزینه ها را که وضعیت نامشخصی دارند و در صدد یافتن حکمی برای آن ها هستیم در فصلی جداگانه بحث کنیم؛ بنابراین در فصل اول به کلیات پرداخته شده که منقسم به مفاهیم، اعم از مفاهیم اصلی و مرتبط و مبانی می باشد که بسیاری از مطالب فصول آتی بر اساس مفاهیم و مبانی تنظیم گشته است. در فصل دوم به موارد تاثیر اعسار پرداخته شده به عبارت دیگر در ذیل این فصل هزینه هایی که مشمول معافیت و تخفیف به خاطر عسر و ناتوانی افراد شده اند به طور مبسوط و مفصل بیان شده اند در فصل سوم این مقاله نیز به موارد عدم تاثیر اعسار یا به بیان بهتر هزینه هایی که در قوانین مشمول نهاد اعسار قرار نگرفته اند و شخص معسر معاف از پرداخت این موارد نگردیده که در این فصل به تفصیل به بررسی و تحلیل این موضوع و دلایل و استدلال های مختلف در خصوص اعسارپذیری و اعسارناپذیری این موارد میپردازیم تا در نهایت نتیجه گیری کنیم و بنگریم که کدام یک از این دلایل غالب و کدام یک مغلوب میگردد.

فصل اول

کلیات

برای اقدام به نگارش یک پایان نامه و ورود به یک پژوهش اولین گام این است که کلیات موضوع پژوهش مطرح گردد تا آشنایی و آمادگی قبلی با موضوع پژوهش در ذهن خواننده ایجاد گردد؛ کلیات این پایان نامه شامل مفاهیم اعم از مفاهیم اصلی و مفاهیم مرتبط و مبانی اعم از مبانی اخذ هزینه دادرسی و مبانی اعسار از هزینه دادرسی می باشد که قبل از ورود به اصل موضوع پژوهش ضروری است به این موارد پردازیم تا خواننده هنگام مطالعه پایان نامه به درک بهتر و صحیح تری از موضوع دست یابد.

۱-۱- مفاهیم

همانطور که می دانیم هر واژه ای معنایی دارد که به جهت اینکه با آن معنا آشنا شویم بایسته است در لغت نامه ها و کتاب های تخصصی مربوطه به دنبال آن ها را رفت که واژگان به کار رفته در این پایان نامه نیز از این قاعده مستثنی نمی باشد؛ گاه اتفاق می افتد که برای یک واژه معانی مختلفی مطرح شده که اگر قرار بر این باشد که آن واژه در یک متن به کار برده شود ممکن است برداشت های متفاوتی از آن موضوع صورت گیرد به همین دلیل آشنایی با مفاهیم در هر پژوهشی از اهمیت بسزایی برخوردار است تا مبدا ذهن خواننده از موضوعی که نگارنده در صدد بیان آن بوده است منحرف شود؛ که در این پایان نامه به بیان این مفاهیم در دو بخش مفاهیم اصلی و مفاهیم مرتبط می پردازیم:

۱-۱-۱- مفاهیم اصلی

اگر به عنوان این پایان نامه که بررسی آثار اعسار از هزینه دادرسی می باشد دقت نماییم درمی یابیم که واژگان و مفاهیم اصلی در این پایان نامه که ارتباط و قرابت بیشتری با موضوع دارند شامل اعسار، هزینه دادرسی و اعسار از هزینه دادرسی می باشند که در ذیل به بیان و تعریف هریک از آن ها هم از نظر لغوی و هم از نظر اصطلاحی می پردازیم: